

**ПРАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ІМЕНІ КНЯЗЯ ВОЛОДИМИРА ВЕЛИКОГО**

Кафедра теорії держави і права та конституційного права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри теорії держави
і права та конституційного права

Анатолій ТАЛАХ
" 27 " 08 2025р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«СУЧАСНА ЕТИКА ТА ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЮРИСТА»

Галузь знань: 08 Право

Спеціальність: 081 Право

Освітній рівень: другий (магістерський) рівень

Освітня програма «Право»

Київ 2025

Робоча програма з навчальної дисципліни «Сучасна етика та професійна діяльність юриста» для здобувачів вищої освіти освітньої програми «Право» спеціальності 081 Право

Розробник:

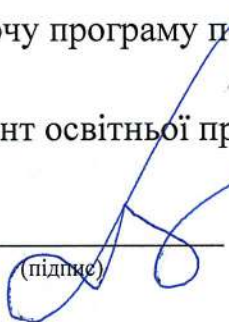
Євдокимов Дмитро Андрійович, професор кафедри теорії держави і права та конституційного права, доктор філософії в галузі права.

_____ (підпис)

Дмитро ЄВДОКИМОВ

Робочу програму погоджено:

Гарант освітньої програми «Право»

_____ (підпис)

Володимир ЗАРОСИЛО

Робочу програму розглянуто та схвалено на засіданні кафедри теорії держави і права та конституційного права

Протокол № 1 від « 27 » 08 2025 року

Завідувач кафедри теорії держави і права та конституційного права

_____ (підпис)

Анатолій ТАЛАХ

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	очна (денна)	заочна
Вид дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова	
Мова викладання	українська	
Загальний обсяг у кредитах ЄКТС / годинах	3/90	3/90
Курс	1	1
Семестр	1	1
Кількість змістових модулів	2	2
Обсяг кредитів із розподілом за семестрами	3	3
Обсяг годин, у тому числі:		
- Аудиторні	40	16
- Лекційні	24	10
- Семінарські / Практичні	16	6
- Лабораторні	-	-
Самостійна робота, год	50	74
Форма семестрового контролю	залік	

Мета і завдання вивчення навчальної дисципліни

Предметом навчальної дисципліни «Сучасна етика та професійна діяльність юриста» є: основні засади та історію етики як галузі наукового пізнання, яка вивчає мораль та моральність; предмет, метод та основні категорії сучасної етичної теорії; загальні засади, основні норми та складові елементи професійної етики сучасного юриста як в цілому, так і в конкретних проявах правничого фаху, як-от професійній діяльності судді, адвоката, слідчого (детектива), нотаріуса; основні положення службового етикету юриста в робочій та позаробочій діяльності, в спілкуванні з колегами та іншими особами.

Мета навчальної дисципліни «Сучасна етика та професійна діяльність юриста»: всебічне пізнання та осмислення основних засад етики як галузі наукового пізнання, предмету, методу та основних категорій етичної теорії,

а також загальних засад, основних норм та складових елементів професійної етики сучасного юриста.

Завдання навчальної дисципліни: ознайомлення студентів з основними засадами та базовими категоріями етики як галузі наукового пізнання; формування у них цілісного розуміння загальних засад, основних норм та складових елементів професійної етики сучасного юриста, їхнього співвідношення з нормами моралі та права, а також закріплення такого розуміння у вигляді переконань та настанов поведінки. Окрім цього, до завдань навчальної дисципліни відноситься:

- розкриття науково-правових основ вирішення комплексу актуальних, зумовлених сучасними викликами проблем державо- і правотворення України;

- засвоєння та формування як теоретичних знань про професійну етику юриста, так і застосування теоретичних концепцій до конкретних потреб науково-дослідної діяльності здобувачів вищої освіти в залежності від їх наукової спеціалізації;

- формування самостійного мислення, навичок аналізу проблемних питань професійної етики юриста;

- визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти, виявляти та критично й системно аналізувати проблеми правового регулювання, пропонувати способи їх вирішення;

- розвиток загальної політико-правової культури здобувачів вищої освіти;

- визначення інших прикладних проблем у сфері правових відносин в Україні.

Пререквізити навчальної дисципліни: Філософія, Теорія держави і права, Юридична деонтологія.

Компетентності та результати навчання за освітньою програмою

Інтегральна компетентність	Формування здатності розв'язувати задачі інноваційного характеру у сфері права, що передбачає застосування правових доктрин, правових принципів, норм права, яка характеризується комплексністю та невизначеністю умов, забезпечено всією навчальною дисципліною у її сукупності.
-----------------------------------	---

<p>Загальні компетентності</p>	<p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>Забезпечено навчальною дисципліною, зокрема в Темі 1. “Вступ. Поняття та роль етики в житті людини і суспільства. Етика в системі гуманітарних наук”, Темі 2. “Етичні категорії як найбільш загальні поняття та уявлення про мораль” та Темі 3. “Проблеми буття як об’єкт етичного пізнання” розвивається здатність до осмислення, аналізу та синтезу абстрактних категорій етики як науки та суспільного феномену.</p>
<p>Спеціальні (фахові/предметні) компетентності</p>	<p>СК8. Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів.</p> <p>Забезпечено навчальною дисципліною, зокрема у Темі 4. “Професійна етика: поняття, предмет, специфіка” та Темі 7. “Проблеми морального вибору та моральної відповідальності юриста” формується здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів.</p>
	<p>СК11. Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів.</p> <p>Забезпечено навчальною дисципліною, зокрема у Темі 4. “Професійна етика: поняття, предмет, специфіка” та Темі 7. “Проблеми морального вибору та моральної відповідальності юриста”, Темі 10. “Адвокатська та нотаріальна етика” формується здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів.</p>
	<p>СК12. Здатність утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника.</p> <p>Забезпечено навчальною дисципліною, зокрема у Темі 4. “Професійна етика: поняття, предмет, специфіка” та Темі 7. “Проблеми морального вибору</p>

	<p>та моральної відповідальності юриста” формуються знання та розуміння предметної області етики в професійній діяльності юриста, Темі 9. “Етика правосуддя. Професійна етика судді”, Темі 10. “Адвокатська та нотаріальна етика”, Темі 11. “Етика прокурорської діяльності” та Темі 12. “Етика слідчого (детектива), оперативно-розшукової та експертно-криміналістичної діяльності” розвивається здатність утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника.</p>
	<p>СК13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.</p> <p>Забезпечено навчальною дисципліною, зокрема у Темі 4. “Професійна етика: поняття, предмет, специфіка” та Темі 7. “Проблеми морального вибору та моральної відповідальності юриста” формуються знання та розуміння предметної області етики в професійній діяльності юриста, Темі 9. “Етика правосуддя. Професійна етика судді”, Темі 10. “Адвокатська та нотаріальна етика”, Темі 11. “Етика прокурорської діяльності” та Темі 12. “Етика слідчого (детектива), оперативно-розшукової та експертно-криміналістичної діяльності” розвивається здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.</p>

Результати навчання

РН 2. Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами.

Забезпечено навчальною дисципліною, зокрема Темою 4. “Професійна етика: поняття, предмет, специфіка” та Темою 7. “Проблеми морального вибору та моральної відповідальності юриста” формуються знання та розуміння предметної області етики в професійній діяльності юриста, Тема

9. “Етика правосуддя. Професійна етика судді”, Тема 10. “Адвокатська та нотаріальна етика”, Тема 11. “Етика прокурорської діяльності” та Темі 12. “Етика слідчого (детектива), оперативно-розшукової та експертно-криміналістичної діяльності” забезпечують можливість співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами.

РН 4. Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.

Забезпечено навчальною дисципліною, зокрема Тема 9. “Етика правосуддя. Професійна етика судді”, Тема 10. “Адвокатська та нотаріальна етика”, Тема 11. “Етика прокурорської діяльності” та Тема 12. “Етика слідчого (детектива), оперативно-розшукової та експертно-криміналістичної діяльності” формують вміння здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.

РН 17. Інтегрувати необхідні знання та розв’язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

Забезпечено навчальною дисципліною, зокрема Тема 7. “Проблеми морального вибору та моральної відповідальності юриста”, Тема 9. “Етика правосуддя. Професійна етика судді”, Тема 10. “Адвокатська та нотаріальна етика”, Тема 11. “Етика прокурорської діяльності” та Тема 12. “Етика слідчого (детектива), оперативно-розшукової та експертно-криміналістичної діяльності” створять можливість інтегрувати необхідні знання та розв’язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

РН19. Ухвалювати обґрунтовані та ефективні рішення в межах службової діяльності, аналізувати й мінімізувати правові ризики, розробляти, порівнювати та обирати оптимальні альтернативи.

Забезпечено дисципліною, зокрема Тема 7. Проблеми морального вибору та моральної відповідальності юриста, Тема 9. Етика правосуддя. Професійна етика судді, Тема 10. Адвокатська та нотаріальна етика, Тема 11. Етика прокурорської діяльності та Тема 12. Етика слідчого (детектива) сформують навик ухвалювати обґрунтовані та ефективні рішення в межах службової діяльності, аналізувати й мінімізувати правові ризики, розробляти, порівнювати та обирати оптимальні альтернативи.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Сучасна етика: поняття, структура, категорії

Тема 1. Вступ. Поняття та роль етики в житті людини і суспільства. Етика в системі гуманітарних наук.

Мораль як феномен людської свідомості та спосіб регулювання поведінки індивіда. Генеза моралі як форми суспільної та особистісної свідомості. Основні концепції походження моралі. Функції моралі. Сутність етики як філософської науки про мораль та моральність. Співвідношення моралі та моральності. Етика в системі гуманітарних наук. Теоретичний та емпіричний, раціональний та емоційний рівні етичного пізнання. Універсальний та загальнолюдський характер етики.

Тема 2. Етичні категорії як найбільш загальні поняття та уявлення про мораль.

Основні категорії моральної свідомості: добро і зло, щастя і сенс життя, справедливість, відповідальність, обов'язок. Діалектика добра і зла в етиці. Основні категорії етичної діяльності: воля, вибір, автономія волі, свобода вибору, вчинок, мета і засоби діяльності, результат діяльності. Основні категорії етичного спілкування (моральних відносин): толерантність, повага, шана, співчуття, співстраждання, любов, милосердя. Структурні категорії моралі: моральна норма, моральна цінність, моральний принцип, чеснота, доброчесність, вада, імператив. Християнська етика як культурна основа сучасної європейської цивілізації.

Тема 3. Проблеми буття як об'єкт етичного пізнання.

Буття як феномен та можливі підходи до його розуміння. Свідомість, її основні характерні риси та головне завдання. Основні гегелівські закони діалектики в контексті етики та моралі. Діалектика життя і смерті в етиці та моралі. Сенс життя та щастя. Людина в пошуці сенсу життя. Наслідки втрати сенсу життя. Сенс життя як основна рушійна сила людини в логотерапії Віктора Франкла.

Тема 4. Професійна етика: поняття, предмет, специфіка.

Поняття, предмет та види професійної етики. Етична аксіологія у професійній діяльності. Професійна етика юриста. Особливості юридичної професії. Співвідношення права та моралі. Професійний, службовий та

моральний обов'язок юриста. Верховенство права та людиноцентричність у юридичній діяльності.

Змістовий модуль 2

Етична складова у професійній діяльності юриста

Тема 5. Проблеми морального вибору та моральної відповідальності юриста

Моральні якості юриста. Моральна відповідальність юриста. Сутність і структура морального вибору. Моральний намір, спонукання та мотив. Поняття та види моральних конфліктів. Цілі та засоби в моральному виборі юриста. Моральна допустимість правового примусу.

Тема 6. Професійна деформація юриста та шляхи її подолання

Моральна деформація юриста, її зовнішні та внутрішні причини. Правовий та моральний нігілізм. Професійна деформація юриста та її прояви. Причини та види професійної деформації юриста. Шляхи подолання професійної деформації юриста.

Тема 7. Етика правосуддя. Професійна етика судді.

Поняття та значення етики правосуддя (судової етики). Моральні якості судді. Етика судового процесу. Етичні особливості допиту потерпілого, свідка, обвинуваченого. Моральний аспект оцінки доказів. Конфлікт інтересів в суддівській діяльності. Поняття та значення судової риторики, мистецтво судової промови. Етика роботи працівника апарату суду (помічника судді, секретаря судового засідання).

Тема 8. Адвокатська та нотаріальна етика

Етичні основи адвокатської діяльності. Основні принципи адвокатської етики. Етичні зобов'язання адвоката. Етичні основи нотаріальної діяльності та нотаріату. Етичні основи діяльності державного та приватного виконавця.

Тема 9. Етика прокурорської діяльності

Основні принципи професійної етики прокурорів. Етика діяльності прокурора. Морально-етичні вимоги до позаслужбової поведінки прокурорів. Відмова прокурора від підтримання публічного обвинувачення. Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів.

Тема 10. Етика слідчого (детектива), оперативно-розшукової та експертно-криміналістичної діяльності

Етика діяльності слідчого, детектива та оперативного працівника. Етичні аспекти проведення оперативно-розшукової діяльності та негласних слідчо-розшукових дій. Етика експертно-криміналістичної діяльності.

Тема 11. Юридичний етикет, протокол та церемоніал

Поняття, загальні принципи та види службового етикету. Особливості юридичного етикету та його функції. Національний юридичний етикет. Методи та форми впливу на свідомість та поведінку юриста. Етико-естетичні правила службового етикету юриста. Зовнішній вигляд та форма одягу юриста. Культура спілкування юриста, її специфічні та екстремальні форми. Державний, міжнародний, дипломатичний, діловий та військовий протокол і церемоніал в діяльності юриста.

Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин							
	очна (денна) форма				заочна форма			
	Усього	у тому числі			Усього	у тому числі		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота		Лекції	Семінари	Самостійна робота
Змістовний модуль 1. Сучасна етика: поняття, структура, категорії.								
Тема 1. Вступ. Поняття та роль етики в житті людини і суспільства. Етика в системі гуманітарних наук.	9	4	-	5		2	2	10
Тема 2. Етичні категорії як найбільш загальні поняття та уявлення про мораль.	9	2	2	5				10
Тема 3. Проблеми буття як об'єкт етичного пізнання.	7	2	-	5				5
Тема 4. Професійна етика: поняття, предмет, специфіка.	9	2	2	5	2			10

Змістовний модуль 2. Етична складова у професійній діяльності юриста								
Тема 5. Проблеми морального вибору та моральної відповідальності юриста	7	2	-	5				7
Тема 6. Професійна деформація юриста та шляхи її подолання.	9	2	2	5		2	2	7
Тема 7. Етика правосуддя. Професійна етика судді.	9	2	2	5				5
Тема 8. Адвокатська та нотаріальна етика	9	2	2	5		2		5
Тема 9. Етика прокурорської діяльності	9	2	2	5				5
Тема 10. Етика слідчого (детектива), оперативно-розшукової та експертно-криміналістичної діяльності.	6	2	2	2		2	2	5
Тема 11. Етикет юриста. Службовий протокол і церемоніал юридичної діяльності.	7	2	2	3				5
Модульна контрольна робота								
Всього:	90	24	16	50		10	6	74
Форма контролю: залік								

Теми семінарських / практичних занять

№	Назва теми	К-ть год.
1	<p>Вступ. Поняття та роль етики в житті людини і суспільства. Етика в системі гуманітарних наук.</p> <p>1. Мораль як феномен людської свідомості та спосіб регулювання поведінки індивіда.</p> <p>2. Генеза моралі як форми суспільної та особистісної свідомості. Основні концепції походження моралі.</p> <p>3. Функції моралі.</p> <p>4. Сутність етики як філософської науки про мораль та моральність.</p> <p>5. Співвідношення моралі та моральності.</p>	

	<p>6.Етика в системі гуманітарних наук. 7.Теоретичний та емпіричний, раціональний та емоційний рівні етичного пізнання. 8.Універсальний та загальнолюдський характер етики. Завдання: Усвідомити загальне поняття та основну роль феномену етики в людському та суспільному житті, а також її місце як галузі наукового пізнання в системі гуманітарних наук; висвітлити поняття моралі, її походження та функції, співвідношення моралі та етики, а також шляхи пізнання навколишнього світу за допомогою етики. Результат: Формування у студентів загального розуміння поняття етики та моралі, їхньої генези та співвідношення, а також вміння застосовувати етику як спосіб пізнання навколишнього світу.</p>	
2	<p>Етичні категорії як найбільш загальні поняття та уявлення про мораль. 1.Основні категорії моральної свідомості: добро і зло, щастя і сенс життя, справедливість, відповідальність, обов'язок. 2.Діалектика добра і зла в етиці. 3.Основні категорії етичної діяльності: воля, вибір, автономія волі, свобода вибору, вчинок, мета і засоби діяльності, результат діяльності. 4.Основні категорії етичного спілкування (моральних відносин): толерантність, повага, шана, співчуття, співстраждання, любов, милосердя. 5.Структурні категорії моралі: моральна норма, моральна цінність, моральний принцип, чеснота, добродіє, вада, імператив. 6.Християнська етика як культурна основа сучасної європейської цивілізації. Завдання: Висвітлити основні категорії моралі та їхнє співвідношення у діалектичному контексті (єдність і боротьба протилежностей), осмислити основні категорії етичної діяльності та спілкування. Результат: Формування у студентів науково обгрунтованого розуміння основних категорій моралі та етики та їхнього співвідношення, а також основних категорій етичного спілкування (моральних відносин).</p>	2
3	<p>Проблеми буття як об'єкт етичного пізнання. 1.Буття як феномен та можливі підходи до його розуміння. 2.Свідомість, її основні характерні риси та головне завдання. 3.Основні гегелівські закони діалектики в контексті етики та моралі.</p>	

	<p>4. Діалектика життя і смерті в етиці та моралі. 5. Сенс життя та щастя. Людина в пошуці сенсу життя. 6. Наслідки втрати сенсу життя. Сенс життя як основна рушійна сила людини.</p> <p>Завдання: Осмислити феномен людського буття та основні підходи до його розуміння, поняття свідомості та самосвідомості, сформувані загальне розуміння діалектичних законів в морально-етичному контексті та дослідити феномен сенсу життя та пошуку щастя в житті людини.</p> <p>Результат: Розвиток у студентів глибокого розуміння феномену буття, поняття “Я” та свідомості - зокрема, усвідомлення себе, тобто самосвідомості як унікальної риси Людини, вміння застосовувати філософські закони діалектики у морально-етичному контексті, а також формування загального розуміння сенсу життя, щастя та їхнього пошуку як цілі та мети людського існування.</p>	
4	<p>Професійна етика: поняття, предмет, специфіка.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, предмет та види професійної етики. 2. Етична аксіологія у професійній діяльності. 3. Професійна етика юриста. 4. Особливості юридичної професії. 5. Співвідношення права та моралі. 6. Професійний, службовий та моральний обов’язок юриста. 7. Верховенство права та людиноцентричність у юридичній діяльності. <p>Завдання: Опанувати поняття професійної етики як галузі етики та її види (зокрема, лікарську, військову, юридичну етику), усвідомити загальні особливості юридичної професії, її високий гуманістичний характер у контексті верховенства права як міри добра і справедливості.</p> <p>Результат: Формування у студентів розуміння поняття, структури та видів професійної етики, усвідомлення ними пріоритету моралі над правом, людиноцентричного характеру права та високої соціальної місії юриста.</p>	2
5	<p>Проблеми морального вибору та моральної відповідальності юриста</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Моральні якості юриста. 2. Моральна відповідальність юриста. 3. Сутність і структура морального вибору. 4. Моральний намір, спонукання та мотив. 5. Поняття та види моральних конфліктів. 6. Цілі та засоби в моральному виборі юриста. 7. Моральна допустимість правового примусу. 	

	<p>Завдання: Дослідити загальні проблеми морального вибору в професійній діяльності юриста, а також моральної відповідальності юриста перед самим собою, висвітлити співвідношення та допустимість цілей та засобів в юридичній діяльності.</p> <p>Результат: Осмислення студентами проблематики морального вибору юриста та необхідної його поведінки в ситуації морального конфлікту, формування у них розуміння меж допустимого застосування правового примусу та в цілому вибору засобів для досягнення тих чи інших цілей професійної діяльності.</p>	
6	<p>Професійна деформація юриста та шляхи її подолання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Моральна деформація юриста, її зовнішні та внутрішні причини. 2. Правовий та моральний нігілізм. 3. Професійна деформація юриста та її прояви. 4. Причини та види професійної деформації юриста. 5. Шляхи подолання професійної деформації юриста. <p>Завдання: Дослідити феномен професійної деформації юриста, його причини, види та шляхи його подолання.</p> <p>Результат: Розуміння студентами поняття, причин та видів професійної деформації юриста, негативних наслідків такої деформації та розвиток у них умінь долати такі наслідки та протидіяти професійній деформації у ході здійснення ними юридичної діяльності.</p>	2
7	<p>Етика правосуддя. Професійна етика судді.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та значення етики правосуддя (судової етики). 2. Моральні якості судді. 3. Етика судового процесу. Етичні особливості допиту потерпілого, свідка, обвинуваченого. 4. Моральний аспект оцінки доказів. 5. Конфлікт інтересів в суддівській діяльності. 6. Поняття та значення судової риторики, мистецтво судової промови. 7. Етика роботи працівника апарату суду (помічника судді, секретаря судового засідання). <p>Завдання: Дослідити етику правосуддя та суддівську етику (професійну етику судді) зокрема, а також професійну етику інших працівників органів правосуддя та існуючі виклики у здійсненні правосуддя.</p> <p>Результат: Формування у студентів розуміння загальних засад суддівської етики та доброчесності, а також професійної етики інших працівників органів правосуддя.</p>	2

8	<p>Адвокатська та нотаріальна етика</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етичні основи адвокатської діяльності. 2. Основні принципи адвокатської етики. 3. Етичні зобов'язання адвоката. 4. Етичні основи нотаріальної діяльності та нотаріату. 5. Етичні основи діяльності державного та приватного виконавця. <p>Завдання: Дослідити основні етичні засади адвокатської та нотаріальної діяльності, морально-етичні обмеження та перестороги в її здійсненні.</p> <p>Результат: Розуміння студентами основних морально-етичних засад адвокатської та нотаріальної діяльності та обмежень у її здійсненні.</p>	2
9	<p>Етика прокурорської діяльності</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні принципи професійної етики прокурорів. 2. Етика діяльності прокурора. Морально-етичні вимоги до позаслужбової поведінки прокурорів. 3. Відмова прокурора від підтримання публічного обвинувачення. 4. Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів та дисциплінарна відповідальність прокурора за неетичну поведінку. <p>Завдання: Дослідити основні етичні засади прокурорської діяльності, морально-етичні обмеження та перестороги в її здійсненні.</p> <p>Результат: Розуміння студентами основних морально-етичних засад прокурорської діяльності та обмежень у її здійсненні.</p>	2
10	<p>Етика слідчого (детектива), оперативно-розшукової та експертно-криміналістичної діяльності</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етика діяльності слідчого, детектива та оперативного працівника. 2. Етичні аспекти проведення оперативно-розшукової діяльності та негласних слідчо-розшукових дій. 3. Етика експертно-криміналістичної діяльності. <p>Завдання: Дослідити основні етичні засади слідчої, детективної, оперативно-розшукової та експертно-криміналістичної діяльності, а також морально-етичні обмеження та перестороги в її здійсненні.</p> <p>Результат: Розуміння студентами основних морально-етичних засад різних видів правоохоронної діяльності та обмежень у її здійсненні.</p>	2

11	<p>Юридичний етикет, протокол та церемоніал</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, загальні принципи та види службового етикету. 2. Особливості юридичного етикету та його функції. Національний юридичний етикет. 3. Методи та форми впливу на свідомість та поведінку юриста. 4. Етико-естетичні правила службового етикету юриста. Зовнішній вигляд та форма одягу юриста. 5. Культура спілкування юриста, її специфічні та екстремальні форми. 6. Державний, міжнародний, дипломатичний, діловий та військовий протокол і церемоніал в діяльності юриста. <p>Завдання: Дослідити поняття, основні засади та правила юридичного етикету, службового протоколу юриста та юридичного церемоніалу, висвітлити загальні правила культури спілкування, поведінки та вигляду юриста в професійній діяльності та у повсякденному (позаробочому) житті.</p> <p>Результат: Формування у студентів розуміння поняття та основних принципів юридичного етикету, вміння дотримуватись правил службового етикету та високої культури поведінки і спілкування як у їхній професійній юридичній діяльності, так і в цілому у житті.</p>	2
----	--	---

Самостійна робота

Вимоги до написання рефератів та есе

Загальні положення:

Реферат та есе є формами самостійної роботи здобувачів вищої освіти і спрямовані на поглиблення теоретичних знань, розвиток навичок науково-правового аналізу, аргументації правових позицій, критичного мислення та академічного письма.

Під час виконання рефератів та есе здобувачі повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності, вимог чинного законодавства України, стандартів вищої освіти та внутрішніх нормативних актів закладу вищої освіти.

Мета та навчальні завдання:

- формування здатності здійснювати самостійний аналіз доктринальних і нормативних джерел у сфері права;
- розвиток умінь формулювати та аргументовано обґрунтовувати власну правову позицію;
- набуття навичок наукового письма та коректного використання правової термінології;
- удосконалення навичок систематизації, узагальнення та критичної оцінки правової інформації.

Вимоги до змісту

Реферат

Реферат має аналітико-узагальнювальний характер і повинен:

- розкривати теоретичні підходи до обраної правової проблеми;
- містити аналіз норм законодавства, практики Європейського суду з прав людини (за наявності);
- відображати сучасні наукові позиції українських та зарубіжних дослідників;
- завершуватися обґрунтованими висновками.

Структура реферату:

1. Титульна сторінка
2. Зміст
3. Вступ (обґрунтування актуальності, мета і завдання)
4. Основна частина (2–3 логічно пов'язані розділи)
5. Висновки
6. Список використаних джерел

Есе

Есе має аналітично-дискусійний характер і спрямоване на виклад та обґрунтування власної позиції здобувача щодо конкретної правової проблеми.

Есе повинно:

- містити чітко сформульовану авторську правову позицію;
- демонструвати здатність до критичного аналізу правових явищ;
- містити аргументацію з посиланням на нормативні акти, доктрину та судову практику;
- відображати логічну цілісність і самостійність мислення.

Рекомендована структура есе:

1. Вступ (постановка проблеми)
2. Основна частина (аргументація позиції, аналіз альтернативних підходів)
3. Висновки (узагальнення та власні висновки)

Вимоги до обсягу:

- Реферат – 7–15 сторінок друкованого тексту
 - Есе – 4–8 сторінок друкованого тексту
- (без урахування титульної сторінки та списку використаних джерел)

Вимоги до оформлення:

- формат сторінки – А4;
- шрифт – Times New Roman;
- розмір шрифту – 14;
- міжрядковий інтервал – 1,5;
- поля: ліве – 30 мм, праве – 15 мм, верхнє і нижнє – 20 мм;
- нумерація сторінок – арабськими цифрами (з другої сторінки);
- абзацний відступ – 1,25 см.

Посилання на джерела оформлюються відповідно до чинних національних стандартів бібліографічного опису (ДСТУ 8302:2015).

Вимоги до джерельної бази:

Кількість використаних джерел:

- реферат – не менше 10 джерел;
- есе – не менше 5 джерел.

До джерел належать:

- Конституція України;
- закони та підзаконні нормативно-правові акти;
- рішення Конституційного Суду України;
- практика Європейського суду з прав людини;
- наукові монографії, статті фахових видань;
- офіційні міжнародні документи.

Академічна доброчесність:

Робота повинна бути виконана самостійно.

Не допускаються:

- плагіат, використання програмних засобів штучного інтелекту;
- некоректне цитування;
- використання недостовірних або неперевічених джерел.

У разі виявлення порушень принципів академічної доброчесності робота не зараховується та підлягає доопрацюванню відповідно до внутрішніх положень ПрАТ «ВНЗ «МАУП».

Орієнтовні питання для самостійної роботи:

№	Назва теми	Кількість годин	
		Очна форма	Заочна форма
1.	Тема 1. Вступ. Поняття та роль етики в житті людини і суспільства. Етика в системі гуманітарних наук. 1. Охарактеризуйте мораль як феномен людської свідомості та спосіб регулювання людської поведінки. 2. Назвіть основні концепції походження моралі. 3. Сформулюйте співвідношення моралі та моральності. 4. Охарактеризуйте місце етики в системі гуманітарних наук. 5. В чому полягають раціональний та емоційний рівні етичного пізнання?	6	8

2.	<p>Тема 2. Етичні категорії як найбільш загальні поняття та уявлення про мораль.</p> <p>1. Назвіть основні категорії етичного спілкування (моральних відносин).</p> <p>2. Назвіть основні структурні категорії моралі</p>	6	8
3.	<p>Тема 3. Проблеми буття як об'єкт етичного пізнання.</p> <p>1. В чому полягає феномен буття?</p> <p>2. Яким є головне завдання свідомості?</p> <p>3. Прояв законів діалектики в етиці та моралі.</p> <p>4. Як Ви розумієте щастя?</p> <p>6. Сенс життя як основна рушійна сила людини.</p>	6	8
4.	<p>Тема 4. Професійна етика: поняття, предмет, специфіка.</p> <p>1. Види професійної етики.</p> <p>2. Сутність професійної етики юриста.</p> <p>3. Що важливіше - право чи мораль?</p> <p>4. В чому полягає людиноцентричність у юридичній діяльності?</p>	6	8
5.	<p>Тема 5. Проблеми морального вибору та моральної відповідальності юриста</p> <p>1. Основні моральні якості юриста.</p> <p>2. Назвіть приклади можливого морального вибору в діяльності юриста.</p> <p>3. Чи виправдовує ціль засоби в діяльності юриста?</p>	6	8
6.	<p>Тема 6. Професійна деформація юриста та шляхи її подолання.</p> <p>1. Як Ви розумієте правовий нігілізм?</p> <p>2. В чому проявляється професійна деформація юриста?</p> <p>3. Шляхи подолання професійної деформації юриста.</p>	6	8
7.	<p>Тема 7. Етика правосуддя. Професійна етика судді.</p> <p>1. Назвіть основні моральні якості судді.</p> <p>2. В чому може виявлятися конфлікт інтересів в суддівській діяльності?</p> <p>3. В чому проявляється етичний характер</p>	2	6

	судового процесу?		
8.	Тема 8. Адвокатська та нотаріальна етика 1. Назвіть основні принципи адвокатської етики. 2. У чому полягають етичні засади нотаріату? 3. У чому полягають етичні основи діяльності державного та приватного виконавця.	2	6
9.	Тема 9. Етика прокурорської діяльності 1. Назвіть морально-етичні вимоги до позаслужбової поведінки прокурорів. 2. Якими є передумови для відмови прокурора від підтримання публічного обвинувачення?	2	6
10.	Тема 10. Етика слідчого (детектива), оперативно-розшукової та експертно-криміналістичної діяльності 1. Основні етичні засади досудового розслідування. 2. В чому виражаються етичні аспекти здійснення негласних слідчо-розшукових дій?	2	4
11.	Тема 11. Юридичний етикет, протокол та церемоніал 1. Назвіть ключові етико-естетичні правила службового етикету юриста. 2. У чому може виражатись статус юриста як інтелектуала та носія високих морально-етичних цінностей? 3. Протокол і церемоніал в юридичній діяльності.	2	4

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання є складовою частиною організації освітнього процесу з навчальної дисципліни та спрямовані на формування і розвиток у здобувачів вищої освіти навичок самостійної, дослідницької й аналітичної діяльності. Їх виконання забезпечує поглиблення та систематизацію теоретичних знань, отриманих під час аудиторних занять, а також сприяє набуттю практичних умінь застосування положень конституційно-правової науки для розв'язання актуальних професійних завдань.

Виконання індивідуальних завдань здійснюється здобувачем вищої освіти самостійно із можливістю отримання консультаційної підтримки з боку науково-педагогічного працівника. Консультації спрямовані на уточнення структури роботи, визначення джерельної бази, формування

методологічних підходів та коригування змістового наповнення завдання. У разі виконання завдань комплексного або міждисциплінарного характеру допускається їх підготовка групою здобувачів із розподілом обов'язків та визначенням індивідуального внеску кожного учасника.

Консультація є формою своєрідного інтерв'ю викладача, на якому він відповідає на ті чи інші запитання студентів щодо проблемних або ж спірних аспектів навчального матеріалу. Консультації можуть бути як індивідуальними, так і груповими (передзаліковими). Короткі індивідуальні консультації з усіх питань навчального курсу, які цікавлять студентів, можна отримати як перед початком, так і після лекції чи практичного заняття, а в певних випадках і під час таких занять, а більш розгорнуті відповіді – на кафедрі згідно із затвердженим графіком чергувань викладача по кафедрі, у тому числі і з використанням засобів відеозв'язку, а також на груповій консультації, яка зазвичай проводиться перед іспитом або заліком.

З дисципліни «Сучасна етика та професійна діяльність юриста» індивідуальні завдання можуть реалізовуватися у різних формах, зокрема: підготовка та публікація наукової статті, підготовка доповіді й участь у роботі наукової конференції, розроблення мультимедійної презентації, аналітичного огляду судової практики, порівняльно-правового дослідження тощо. Обрана форма виконання повинна відповідати змісту дисципліни та сприяти досягненню визначених програмних результатів навчання.

Тематика завдань формується з урахуванням сучасних тенденцій розвитку права, практики його застосування та наукових підходів до вирішення проблемних питань галузі.

Мінімальні та максимальні строки видачі, виконання та захисту індивідуальних завдань доводяться до відома здобувачів освіти викладачем на початку семестру. Дотримання визначених термінів є обов'язковою умовою належного оцінювання результатів навчання.

Оцінювання результатів виконання індивідуальних завдань здійснюється відповідно до встановлених критеріїв та передбачає нарахування додаткових (бонусних) балів: за підготовку та публікацію наукової статті – до 12 балів; за виступ із доповіддю на науковій конференції – до 8 балів; за підготовку та представлення презентації – до 10 балів. Конкретна кількість балів визначається з урахуванням якості змісту, рівня наукової аргументації, самостійності виконання та дотримання встановлених вимог до оформлення результатів роботи.

Підготовка тематичної презентації (тема, терміни тощо), а також виконання інших видів індивідуальних завдань погоджується здобувачем освіти із викладачем.

Критерії та умови підготовки, оформлення та публікації наукових матеріалів (статей, тез, доповідей) визначаються безпосередньо оргкомітетом наукової конференції, редакційною колегією видання або установою-організатором.

Умови підготовки, оформлення та критерії оцінювання презентацій визначаються цією програмою (кафедрою).

Індивідуальна робота також студентів включає в себе: підготовку наукових доповідей та есе; розробку порівняльних схем, таблиць; участь в роботі наукових конференцій та гуртків; опублікування тез наукових доповідей і статей.

Зазначений вище перелік видів індивідуальної роботи не є вичерпним та носить гнучкий характер. Вибір конкретної теми й виду індивідуальної роботи студента відбувається на початку навчального семестру за погодженням з завідувачем профільної кафедри або його заступником. Організацію, контроль та оцінку якості її виконання здійснює викладач та/або науковий керівник, закріплений кафедрою за академічною групою, до якого студентам потрібно звертатися в разі виникнення запитань. Результати виконаної індивідуальної роботи надаються студентом викладачу у паперовому або електронному вигляді до початку навчальної сесії.

Есе являє собою самостійно виконаний студентом науковий, критичний чи інший нарис, який вирізняється оригінальністю суджень і вишуканістю форми. Тема есе погоджується з викладачем, виконується письмово обсягом 3-5 сторінок.

Завершальним етапом вивчення курсу сучасної етики та професійної діяльності юриста є залік, який відбувається в усній чи письмовій формі.

Рекомендовані теми індивідуальних завдань до Змістового модуля № 1 “Сучасна етика: поняття, структура, категорії”

1. Співвідношення етики з іншими галузями наукового пізнання.
2. Чи є етичні категорії абсолютними або ж відносними?
3. Осмислення буття та сущого в етиці
4. Роль етики у міфологічному, релігійному, філософському, науковому та мистецькому світогляді людини
5. Сенс життя як рушійна сила людини
6. Справедливість як соціально-філософська категорія
7. Совість як моральний барометр людини
8. Види професійної етики та їхній взаємозв'язок

До Змістового модуля № 2

“Етична складова у професійній діяльності юриста”

1. Чи може право бути аморальним, а мораль протиправною?
2. Цинізм та правовий нігілізм як прояви професійної деформації юриста
3. Етичні принципи судового процесу
4. Співвідношення законності та адвокатської етики
5. Етичні засади негласних слідчо-розшукових дій

6. Етичний кодекс у професійній діяльності юриста
7. Юридичний церемоніал

Методи навчання та контролю

Методи навчання

Методи навчання становлять систему впорядкованих способів спільної діяльності науково-педагогічного працівника та здобувачів вищої освіти, спрямованих на досягнення визначених програмних результатів навчання, формування загальних і фахових компетентностей, а також ефективне розв'язання навчально-виховних завдань. Реалізація методів навчання здійснюється через сукупність дидактичних прийомів, організаційних форм та відповідних засобів освітньої діяльності.

Під час викладання та опанування навчальної дисципліни «Сучасна етика та професійна діяльність юриста» застосовується комплекс методів, що забезпечують поєднання теоретичної підготовки з практичною спрямованістю навчання.

1. Словесні методи

До словесних методів належать способи вербального викладення та опрацювання навчального матеріалу, зокрема: розповідь, пояснення, лекція, бесіда, дискусія. Зазначені методи передбачають описове розкриття змісту тем, тлумачення сутності правових явищ, категорій і процесів, аналіз нормативно-правових положень, а також перевірку рівня самостійного засвоєння матеріалу здобувачами освіти. Їх використання сприяє формуванню системного бачення проблем правового регулювання та розвитку навичок професійної аргументації.

2. Наочні методи

Наочні методи передбачають використання візуальних засобів навчання з метою підвищення ефективності сприйняття та осмислення інформації. У межах дисципліни застосовуються демонстрація схем, таблиць, структурно-логічних моделей, діаграм, ілюстративних матеріалів, відеофрагментів та інших засобів візуалізації. Використання наочності забезпечує кращу систематизацію складних правових конструкцій, сприяє формуванню аналітичного мислення та полегшує засвоєння теоретичних положень.

3. Практичні методи

Практичні методи орієнтовані на формування професійних умінь і навичок, зокрема здатності оперувати правовими категоріями, аналізувати та застосовувати норми права, вирішувати практичні ситуації у сфері публічно-правових відносин. Реалізація зазначених методів здійснюється під час семінарських занять, виконання індивідуальних завдань, розв'язання кейсів, аналізу судової практики та моделювання правових ситуацій.

Практична складова навчання спрямована на інтеграцію теоретичних знань із реальними правозастосовними процесами, що забезпечує професійну орієнтацію здобувачів освіти.

Методи за рівнем самостійної пізнавальної діяльності

З метою активізації інтелектуальної діяльності здобувачів вищої освіти у процесі навчання застосовуються також методи, диференційовані за рівнем самостійності мислення:

- *метод проблемного викладу*, що передбачає постановку наукової або практичної проблеми та послідовне розкриття шляхів її вирішення;
- *частково-пошуковий (евристичний) метод*, спрямований на залучення здобувачів до самостійного пошуку окремих елементів розв'язання поставленого завдання;
- *дослідницький метод*, який передбачає виконання самостійних наукових досліджень, аналіз правових джерел, формулювання власних висновків і пропозицій.

Комплексне поєднання зазначених методів забезпечує належний рівень теоретичної підготовки, розвиток критичного мислення та формування стійких професійних компетентностей у сфері конституційного права.

10.2. Методи та форми контролю, критерії оцінювання результатів навчання. Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Методи контролю є сукупністю способів діагностичної діяльності, спрямованих на забезпечення зворотного зв'язку в освітньому процесі та визначення рівня досягнення програмних результатів навчання. Їх застосування дає можливість отримати об'єктивні дані щодо успішності засвоєння навчального матеріалу, результативності організації навчального процесу та сформованості у здобувачів вищої освіти відповідних компетентностей.

Контрольні заходи покликані встановити відповідність рівня набутих знань, умінь і практичних навичок вимогам стандартів вищої освіти, освітньо-професійної програми та робочої програми навчальної дисципліни. Оцінювання здійснюється з урахуванням принципів системності, об'єктивності, прозорості та академічної доброчесності.

Самоконтроль

Самоконтроль є важливим елементом навчальної діяльності та спрямований на формування здатності здобувачів освіти до самооцінювання рівня засвоєння навчального матеріалу. Він передбачає самостійне виконання тестових завдань, аналіз правильності розв'язання практичних ситуацій, перевірку конспектів, підготовку до семінарських занять та інших форм роботи. Розвиток навичок самоконтролю сприяє підвищенню відповідальності здобувачів за результати власного навчання.

Кафедральний контроль

Кафедральний контроль здійснюється з метою моніторингу якості підготовки здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни на різних етапах її вивчення. Він може реалізовуватися у формі:

- поточного контролю;
- рубіжного контролю;
- підсумкового семестрового контролю.

Такий підхід забезпечує поетапне відстеження динаміки навчальних досягнень та своєчасне коригування освітнього процесу.

Види контролю результатів навчання

В освітньому процесі застосовуються такі основні види контролю:

- поточний контроль протягом семестру;
- виконання та захист контрольних робіт, передбачених навчальним планом;
- приймання та оцінювання індивідуальних завдань;
- підсумковий семестровий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час усіх видів аудиторних занять упродовж семестру. Його формами можуть бути усне опитування, письмові роботи, тестування, колоквиуми, аналіз практичних ситуацій, виступи здобувачів під час обговорення питань на семінарських заняттях тощо. Результати поточного оцінювання доводяться до відома здобувачів своєчасно та в установленому порядку.

Можливості поточного контролю є надзвичайно широкими: мотивація навчання, стимулювання навчально-пізнавальної діяльності, диференційований підхід до навчання, індивідуалізація навчання тощо.

Форми участі здобувачів вищої освіти у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає;
- систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- аналіз законодавства та монографічної літератури;
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо);
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- самостійне опрацювання тем;

Методи поточного контролю: усний контроль (опитування, бесіда, доповідь, повідомлення тощо); письмовий контроль (контрольна робота, реферат, виклад матеріалу на задану тему в письмовій формі тощо); комбінований контроль; презентація самостійної/індивідуальної роботи; спостереження як метод контролю; тестовий контроль (тести закритої

форми: тест-альтернатива, тест-відповідність); проблемні ситуації, метод самоконтролю та самооцінки; оцінювання кейс-завдань.

12. Система оцінювання та вимоги.

Таблиця розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти*

Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти:

	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Тема 11	Модульна контрольна	Залік	Загальна кількість балів
	СЗ 1		СЗ 2		СЗ 3	СЗ 4	СЗ 5	СЗ 6	СЗ 7		СЗ 8			
<i>Робота на семінарському занятті (СЗ)*</i>	4		5		5	5	5	5	5		5	10	40	100
<i>Самостійна робота**</i>	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1			

*Таблиця містить інформацію про максимальні бали за кожен вид навчальної роботи здобувача вищої освіти.

Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність здобувачу освіти виставляють оцінки з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти та розподіл балів, які вони отримують, регламентуються «Положенням про систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у «Приватному акціонерному товаристві «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом» (<https://maup.com.ua/assets/files/yakist/studcentr/polozhennya-pro-sistemu-ocinyuvannya-rezultativ-navchannya-zdobuvachiv-vishhoi-osviti.pdf>).

Модульний контроль проводиться на останньому занятті модуля у письмовій формі, у вигляді тестування.

Підсумковий семестровий контроль з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми конституційного права України» є обов'язковою формою оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти. Він проводиться в терміни, встановлені графіком навчального процесу, та в

обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку (письмово). Здобувача освіти допускають до семестрового контролю за умови виконання ним усіх видів робіт.

Семестровий контроль у формі заліку передбачає, що підсумкова оцінка з дисципліни визначається як сума (проста або зважена) балів за змістовими модулями. Залік виставляється за результатами роботи здобувача освіти впродовж усього семестру. Рейтингова оцінка здобувача освіти складається з балів, отриманих здобувачем за результатами заходів поточного контролю, заохочувальних балів.

Здобувачі освіти, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку 60 і більше балів, отримують відповідну до набраного рейтингу оцінку без додаткових випробувань.

****Зі здобувачами, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку менше 60 балів, а також з тими здобувачами, хто бажає підвищити свою рейтингову оцінку, на останньому за розкладом занятті з дисципліни в семестрі викладач проводить підсумковий семестровий контроль у вигляді заліку.**

Для заочної форми навчання залік є обов'язковою складовою підсумкового оцінювання.

Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності. До додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності відносять участь здобувачів у роботі наукових конференцій, наукових гуртків здобувачів і проблемних груп, підготовці публікацій, участь у Всеукраїнських олімпіадах і конкурсах та Міжнародних конкурсах тощо понад обсяги завдань, які встановлені відповідною робочою програмою навчальної дисципліни.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у науково-дослідній роботі та виконували певні види додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності, можуть присуджуватися заохочувальні (бонусні) бали за визначену освітню компоненту.

Також, заохочувальні бали можуть нараховуватися, якщо здобувач освіти, наприклад, виконав і захистив певні види робіт, відвідував всі лекції, семінарські й практичні заняття, має власний рукописний конспект лекцій

та опрацьований додатковий навчальний матеріал, немає пропусків занять без поважних причин, відвідував додаткові консультації за участі лектора тощо.

Сума заохочувальних балів враховується при виставленні підсумкових балів в заліково-екзаменаційну відомість (але не більше **89 балів** в загальному підсумку) і може бути автоматично зарахована при виставленні підсумкової семестрової оцінки з відповідної освітньої компоненти.

Заохочувальні бали не є нормативними і не входять до таблиці розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти та основної шкали системи оцінювання.

Один захід може бути підставою для виставлення заохочувальних балів лише за однією найбільш релевантною освітньою компонентою.

Для оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти впродовж семестру застосовується 100-бальна, національна та шкала ЄКТС оцінювання.

Шкала підсумкового оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни здійснюється на базі відповідних навчально-наукових ресурсів закладу вищої освіти. В освітньому процесі використовуються навчальні аудиторії, бібліотека,

мультимедійний проектор та комп'ютер для проведення лекційних та семінарських занять з елементам презентації. Вивчення окремих тем і виконання практичних завдань потребує доступу до інформації зі всесвітньої мережі Інтернет, який забезпечується безкоштовною мережею Wi-Fi.

14. Контрольні питання з навчальної дисципліни

1. Сутність етики.
2. Етика як філософське вчення про мораль і моральність.
3. Об'єкт і предмет етики як науки про мораль.
4. Основні категорії етики.
5. Взаємозв'язок етики та культури суспільства.
6. Назвіть відмінність понять «мораль» і «моральність».
7. Сутність поняття «етичний вибір».
8. Добро і зло як етичні категорії.
9. Критерії добра і зла.
10. Взаємозв'язок етики та естетики.
11. Діалектика добра і зла.
12. Особливості постмодерного розуміння добра і зла.
13. Християнська етика.
14. В чому різниця між фізичним злом, соціальним злом і моральним злом?
15. Які прояви взаємовідносин добра і зла вам відомі?
16. Світоглядне та регулятивне значення антитези життя і смерті в моралі.
17. Евтаназія як етична проблема сучасності.
18. Як розглядається евтаназія в законодавстві України.
19. Право як етичне мірило добра і справедливості.
20. Етико-правові проблеми клонування.
21. Сенс життя та щастя. Самогубство як втрата особистістю сенсу життя.
22. Видатні мислителі у сфері етики.
23. Поняття та предмет етики юриста.
24. Співвідношення права та моралі.
25. Особливості професії юриста.
26. Моральні якості юриста.
27. Закон і моральна відповідальність юриста.
28. Сутність і структура морального вибору.
29. Поняття морального конфлікту.
30. Моральні конфлікти в правоохоронній сфері.

31. Цілі та засоби в моральному виборі юриста.
32. Моральна допустимість правового примусу.
33. Моральна відповідальність юриста.
34. Назвіть специфічні риси примусу у сфері права.
35. Моральна деформація юриста.
36. Професійна деформація юриста.
37. Причини виникнення професійно-моральної деформації юриста.
38. Основні ознаки професійно-моральної деформації юриста.
39. Способи подолання професійної деформації.
40. Поняття та значення судової етики.
41. Моральні якості судді.
42. Конфлікт інтересів у суддівській діяльності.
43. Етика діяльності прокурора.
44. Морально-етичні вимоги до позаслужбової поведінки прокурора.
45. Відмова прокурора від обвинувачення.
46. Етика слідчого (детектива).
47. Назвіть основні моральні та психологічні якості, якими повинен володіти слідчий.
48. Етичні основи адвокатської діяльності.
49. Основні принципи адвокатської етики.
50. Відповідальність адвоката за порушення правил адвокатської етики
51. Етика надання адвокатом правової допомоги.
52. Етичні зобов'язання адвоката.
53. Поняття, моральні принципи та зміст службового етикету.
54. Види та особливості юридичного етикету.
55. Етичні основи нотаріальної діяльності.
56. Етичні вимоги до проведення ділових бесід, зустрічей, переговорів.
57. Вимоги до позаслужбового спілкування юриста.
58. Етичні кодекси професійної поведінки (кодекси професійної етики) як джерело права.

15. Рекомендована література

Основна:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР, в редакції від 30.09.2010 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 12 квітня 2012 р., зі змінами і доповненнями URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02.06.2011 р. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 51. Ст. 577.

4. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 р. Відомості Верховної Ради. 2016. № 31. Ст. 545. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.

5. Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства, прийнятий делегацією дванадцяти країн-учасниць на пленарному засіданні у Страсбурзі в жовтні 1988 року. URL : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_343

6. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>

7. Бабенко А. М., Борисова О. О. Юридична деонтологія : навч. посіб. Одеса : ОДУВС, 2022. 176 с.

8. Базь А. В. Правові конфлікти: способи їх вирішення та попередження. Київ : Національний авіаційний університет, 2020. 113 с. 3.

9. Буга Г. С. Історичні витоки та сучасність юридичної освіти та науки в Україні. Правовий часопис Донбасу. 2018. № 1. С. 14–20

10. Грубінко А.В., Кравчук В.М Юридична деонтологія і професійна етика та логіка для юристів: навч.-метод. практик. - Тернопіль, 2019. - 116 с.

11. Гусарев С.Д., Мінченко О.В., Свиридюк Н.П., Старицька О.О. Юридична деонтологія. Мультимедійний навчальний підручник [Електронний ресурс] / С.Д. Гусарев, О.В. Мінченко, Н.П. Свиридюк, О.О. Старицька // НАВС. 2015. URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/JD_book/index.html.

12. Губа А. Сутність правосвідомості юриста : навчальний посібник. 2017. С. 27–34. URL: <http://eprints.mdpu.org.ua/pdf>.

13. Малахов В. А. Етика: курс лекцій / Віктор Малахов. - Острого: Вид-во Нац. ун-ту "Острозька академія", 2014. - 213 с.

14. Меліхова Ю.А. Морально-професійна культура судді: історія і сучасність: монографія / Ю. А. Меліхова; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків: Право, 2015. – 217, [1] с. 24.

15. Правила адвокатської етики, затверджені Звітно-виборним з'їздом адвокатів України 9 червня 2017 року (зі змінами, затвердженими З'їздом адвокатів України 2019 року від 15 лютого 2019 р.). URL : https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pravila/201903-15-pravila-2019_5cb72d3191e0e.pdf

16. Петришин О. В. Юридична деонтологія: посіб. для підгот. до заліків та іспитів / О. В. Петришин, О. В. Зінченко ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - Харків: Право, 2008. - 84 с.

17. Професійна етика : навч. посіб. / В. П. Бралатан, Л. В. Гуцаленко, Н. Г. Зdirко ; Вінниц. держ. аграр. ун-т. Київ : Центр учбової л-ри, 2021. 252 с.

18. Професійна та корпоративна етика : навч. посіб. за ред. В. І. Панченко. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2019. 436 с.

19. Професійна етика юриста : навч.-метод. посіб. (у схемах) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів : ПП «Арал». 2018. 108 с.

20. Професійна етика юриста: підручник / [В. С. Бліхар та ін.; за ред. проф. В. С. Бліхара]; Львів. держ. ун-т внутр. справ. - Львів; Хмельницький: Хмельниц. ун-т упр. та права, 2016. - 357 с. 34.

21. Сливка С. С. Юридична деонтологія: підручник / С. С. Сливка; Нац. ун-т «Львів. політехніка», Ін-т права та психології. – [6-те. вид.]. – К.: Атіка; Х.: Право, 2015. – 295 с.

22. Сучасні основи професійної діяльності правника: навч. посіб. / [Л.В. Радовецька, О.О. Тихомиров, О.К. Тугарова та ін.]. – Київ : Видавничий дім «Кондор», 2022. – 344 с.

23. Кацавець Р. Професійна етика юриста : навч. посіб. Київ : Алерта, 2022. 246 с.

24. Юридична деонтологія: підручник / [С. П. Погребняк та ін.]; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. Нац. акад. прав. наук України О. В. Петришина; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - Харків: Право, 2014. - 245 с.

25. Юридична деонтологія. Від навчання до практики : навч. посіб. / [Л.В. Радовецька, С.П. Лясковська, О.О. Тихомиров та ін.]. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2019. 296 с.

Допоміжна:

26. Аронов Я. Професійна культура юриста та її значення у юридичній практиці: дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 – теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень. ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК». К., 2020. 223 с.

27. Бевзюк І. М. Професійна комунікативна компетентність майбутнього прокурора: навч. посіб. / І. М. Бевзюк, Л. М. Ширяєва; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К.: Правова єдність: Алерта, 2014. – 223 с.

28. Бойко Г. В. Деякі проблемні питання застосування дисциплінарною палатою Правил адвокатської етики при використанні адвокатом мережі Інтернет (за матеріалами дисциплінарних проваджень КДКА Одеської області). Вісник Одеської адвокатури. Спеціальний випуск. Адвокатська етика. 2019. С. 14-16.

29. Грищенко Н. В. Деонтологічна складова професійної підготовки працівників поліції. Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України : зб. наук. пр. Харків : ХНУВС, 2020. С. 22–24.

30. Грубінко А. В., Кравчук В. М. Юридична деонтологія і професійна етика та логіка для юристів: навчально-методичний практикум для студентів денної та заочної форм навчання спеціальностей «Право» і «Міжнародне право». Тернопіль, 2019. 116 с.

31. Івашкевич І.В. Психологічні чинники становлення професійної компетентності майбутніх юристів: дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07 / Рівненський державний гуманітарний університет. Рівне, 2017. 228 с.

32. Камінська І.В. Незалежність суду як засада організації судової влади: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.10 / Київський національний ун-т імені Тараса Шевченка. Київ, 2016. 18 с.

33. Кацавець Р. С. Ораторське мистецтво. Підручник [для студ. вищ. навч. закл.] К.: Правова єдність. 2018. 216 с.

34. Кісліцина І. О. Проблеми підготовки майбутніх юристів – працівників прокуратури України та іляхи їх вирішення. Scientific pedagogical internship «Legal education of the future: prospective and priority directions of scientific research» : Internship proceedings, November 27 – December 1, 2017. Lublin : Izdewniciba «Baltija Publishing», 184 pages. P.69-72.

35. Курс лекцій з юридичної деонтології : навч. посіб. / за заг. ред. І. А. Логвиненка, І. Л. Невзорова; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2022.

36. Кухнюк Д.В. Адвокатська етика у віртуальній реальності. Вісник Одеської адвокатури. Спеціальний випуск. Адвокатська етика. 2019. С. 39-43.

37. Лаврухін О. В., Кім К. В. Сутність поняття «Юридичний конфлікт». Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Право. 2018. № 26. С. 61–63.

38. Максимович А.М. Адміністративно-правове регулювання дисциплінарної відповідальності працівників Державного бюро розслідувань: дис. доктора філософії в галузі права. Київ, 2021. 210 с.

39. Медведенко Н.В. Правові та організаційні засади дисциплінарного провадження в органах Національної поліції України: Монографія. Одеса: ОДУВС, 2019. 223 с.

40. Москвич Л. М. Правила професійної етики правника: професійний обов'язок vs юридичного зобов'язання / Етика 68 правника: збірка тез доповідей і повідомлень учасників круглого столу (21 листопада 2019 р.) / за ред. Т. Б. Вільчик, Я. О. Ковальнової. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2019. С. 15-18.

41. Наливайко Л. Р., Степаненко К. В. Міжнародно-правові стандарти прав людини: навч. посібник. Дніпро: ДДУВС, 2019. 184 с.

42. Пендюра М. М. Поліцейська деонтологія : курс лекцій. Київ : 7БЦ, 2021. 277 с.

43. Петрінко В. С. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці. навчальний посібник. Ужгород: УжНУ «Говерла». 2020. 360 с.

44. Радовецька Л. В. Юридична деонтологія. Від навчання до практики : навч. посіб. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2019.

45. Роговенко М. М. Формування особистості майбутніх правоохоронців на етапі професійної підготовки // Філософські, методологічні та психологічні проблеми права [Текст]: зб. матеріалів VII Всеукр. наук.-теорет. конф. (Київ 11листоп. 2017 р.) / [редкол.: В. В. Черней, М. В. Костицький, С. Д. Гусарев та ін.] Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2017. С. 359.

46. Савіщенко В. М. Генезис деонтологічної основи професійної діяльності юристів. Матеріали XVIII Всеукраїнської науково-практичної конференції (ДДУВС, 28.02.2020). Електронний архів (репозитарій) Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ: URL: <http://er.dduvs.in.ua/handle/123456789/4360>

47. Савіщенко В. М. Методологічний аспект становлення та розвитку професійної деонтології як науки / В. М. Савіщенко // Верховенство права: доктрина і практика в умовах сучасних світових викликів: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 25 лютого 2021 р.). - Дніпро: ДДУВС, 2021. – С. 67-71.

48. Савіщенко В. М. Юридична наука і освіта: поняття та особливості / В. М. Савіщенко, Р. Худієв // Актуальні проблеми державотворення, правотворення та правозастосування: матеріали наук. семінару (Дніпро, 10 груд. 2020 р.). – Дніпро: ДДУВС, 2021. – С. 109-110.

49. Серих О. В. Нормативно-правові засади професійної етики юриста. Сучасне правотворення: питання теорії та практики: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Дніпро, 4–5 червня 2021 р. Дніпро: ГО «Правовий світ», 2021. С. 14-16.

50. Серих О. В. Проблемні питання правового регулювання етичної поведінки юриста. Юридична наука: виклики і сьогодення: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, Україна, 11–12 червня 2021 р.). Одеса : ГО «Причорноморська фундація права», 2021. С. 10-13.

51. Сьома М.С. Наукові засади формування ціннісно-етичної складової у підготовці професійних суддів: дис. ... канд. юр. наук: 12.00.10. Львів, 2015. 192 с.

52. Тетарчук І. В. Нотаріат України: навч. пос. для підготовки до іспитів. К. : ЦУЛ, 2020. 332 с.

53. Уварова О. О. Права жінок та гендерна рівність : навч. посіб. Київ : ФОП Голембовська О. О., 2018. 204 с.

54. Шестакова С. О. Мовленнєва компетентність як важлива складова комунікативної компетентності юриста // *PHILOLOGICAL SCIENCES «Colloquium-journal»*. № 6 (58), 2020. С. 56 – 59.

56. Юридична професія: практика, правда : майстер-клас молодим юристам. / Бердан І.Ю., Москаленко А.В. – К.: Видавничий дім «Кондор», 2019. – 112 с.

57. Яновська О. Співвідношення мети та засобів як етична проблема адвокатської діяльності. URL: <http://tomorrowlawyer.org/spivvidnoshenya-meti-ta-zasobiv-yak-eti/>

Інформаційні ресурси:

1. Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://nplu.org/>
2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)». URL: <http://www.nau.ua>
4. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://portal.rada.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Президента України. URL: <http://president.gov.ua>
6. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <http://kmu.gov.ua>
7. Офіційний сайт Конституційного Суду України. URL: <http://ccu.gov.ua>
8. Офіційний сайт Національної асоціації адвокатів України <https://unba.org.ua/>